

Programul „Crearea, dezvoltarea și valorificarea conținutului digital din Republica Moldova pentru anii 2016-2020”

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Dezvoltarea societății moderne nu poate fi separată de aplicarea tehnologiilor informaționale, care sunt prezente aproape în toate sferile de activitate a populației, organizațiilor, organelor administrației publice centrale și locale. Reieșind din spiritul timpului, Comunitatea Europeană (CE) încă în anul 1994 a stabilit edificarea societății informaționale în rîndul sarcinilor prioritare¹. Caracteristicile principale ale societății informaționale sunt: creșterea în avalanșă a numărului de resurse informaționale electronice ((digitizate) digitizarea resurselor informaționale existente și crearea resurselor noi), răspîndirea liberă a informației, accesul liber la informație. A fost adoptat Planul de acțiuni „Calea europeană spre societatea informațională” (Europe's Way to the Information Society Action Plan), care a stabilit strategia de înaintare a Europei spre societatea informațională. Strategia ulterioară CE în domeniul informatizării a fost definită sub forma unui Program de acțiuni „Europa electronică 2002” (eEurope Action Plan), întocmit de Comisia Europeană, în cadrul căreia pot fi realizate mai multe programe, atît în rîndul statelor membre UE, cît și la nivelul Comisiei Europene. În planul eEurope 2002 a fost pusă sarcina de a asigura cetățenii europeni cu accesul la informația, care cuprinde toate aspectele vieții acestora, oferindu-le posibilitatea de a beneficia de toate tehnologiilor digitale.

2. Programul „e-Content” a fost prezentat drept unul din aceste subprograme și constă în crearea resurselor informaționale europene în domeniul culturii și științei și asigurarea accesului la acestea prin intermediul rețelei globale, în scopul utilizării exclusive a posibilităților oferite de tehnologiile informaționale. Rolul principal în crearea conținutului digital european le revine instituțiilor culturale – muzeelor, bibliotecilor, arhivelor.

3. Noul program al Comunității Europene „e-Content Plus” constituia varianta dezvoltată a programului „e-Content” și promova pe piață resursele digitale informaționale europene. Acest program a fost orientat spre dezvoltarea conținutului multilingv pentru serviciile on-line informaționale în Europa, îmbunătățirea accesului și utilizării informației geografice, informației în domeniul culturii și resurselor în

¹Pentru prima dată termenul de „societate informațională” a fost declarat oficial în luna iulie 2000 pe insula japoneză Okinawa, unde s-a desfășurat summit-ul „Grupul celor 8 (G8)”. Carta edificării societății informaționale globale de la Okinawa 2000 (Okinawa Charter on the Global Information Society) stabilește principiile de bază privind integrarea statelor în societatea informațională globală și constituie documentul cel mai important, care are menirea de a organiza și dinamiza activitatea comunității internaționale în sfera formării societății informaționale globale.

învățămînt. Una din acțiunile de bază ale programului a fost digitizarea, în calitate de prim pas spre crearea resurselor informaționale, care să constituie drept fundament al Europei electronice. Bugetul total al programului pentru anii 2005-2008 a constituit 149 milioane Euro și a fost repartizat prin intermediul concursurilor anuale.

4. Programul „e-Content Plus” a fost definitivat în anul 2008. Începînd cu anul 2009 proiectele privind crearea și utilizarea resurselor informaționale digitale sunt finanțate prin intermediul Programului de sprijinire a politicii în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor (PSP TIC). (Information and Communications Technologies (ICT) Policy Support Programme („ICT PSP”).

5. Comisia Europeană a adoptat, în data de 27 octombrie 2011, Recomandarea 2011/711/UE privind digitizarea și accesibilitatea online a materialului cultural și prezervarea digitală, prin care îndeamnă la îmbunătățirea procesului de planificare și monitorizare a digitizării cărților, revistelor, ziarelor, fotografiilor, obiectelor de muzeu, documentelor de arhivă, materialelor audio și audiovizuale, monumentelor și siturilor arheologice.

6. Dacă se pune sarcina de a edifica societatea informațională pentru toți, atunci conținutul informațional al diferitor sfere de activitate ale societății și în primul rînd al Internetului trebuie să fie unul bogat, divers și multilingv, trebuie să fie în stare să satisfacă interpelările concrete ale utilizatorului. Conținutul informațional include în sine diferite resurse informaționale de stat, resurse multimedia privind patrimoniul cultural și științific, divertisment on-line, jocuri video, comerțul electronic, mass-media electronică, învățămîntul la distanță și comunicarea cu autoritățile de stat prin Internet.

7. Prezentul Program a fost elaborat în conformitate cu prevederile documentului de bază – Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013, în care crearea și dezvoltarea conținutului digital constituie una din direcțiile principale.

8. Programul privind crearea, dezvoltarea și valorificarea conținutului digital în Republica Moldova pînă în anul 2020 (în continuare – Programul) stabilește instrumentele și acțiunile concrete, care trebuie realizate în scopul asigurării disponibilității conținutului digital în Republica Moldova, atît pentru generațiile actuale, cît și pentru cele viitoare.

9. Termenii utilizați în Program au următoarele semnificații:

Fond Arhivistic al Republicii Moldova – set de documente, ce constituie parte componentă a patrimoniului național al Republicii Moldova, în care sunt reflectate procesele de dezvoltare social-politică, statală, economică și social-culturală a poporului moldovenesc, a grupurilor etnice, care au locuit și locuiesc pe teritoriul republicii.

NOTĂ – Fondul Arhivistic al Republicii Moldova include: Fondul arhivistic de stat; Fondul arhivistic obștesc, fondurile arhivistice ale persoanelor fizice, precum și documente și arhive care în trecut au fost scoase din Moldova și actualmente se află în posesia instituțiilor de stat și a organizațiilor obștești sau a persoanelor fizice din alte țări.

Arhivarea informației electronice – procesele de colectare a informației din surse, precum și de pregătire a acesteia pentru stocare, păstrare și protecție a informației

împotriva modificării și ștergerii pentru o perioadă de timp determinată, în corespundere cu cerințele standardelor internaționale, naționale și reglementările departamentale, căutarea autorizată, selectarea și furnizarea informațiilor utilizatorilor.

Informatizare - proces organizatoric social-economic și tehnico-științific de creare a unor condiții optime pentru satisfacerea necesităților informaționale și realizarea drepturilor cetățenilor, autorităților administrației publice și persoanelor juridice în baza formării și utilizării resurselor informaționale;

Opere orfane – operele, ale căror titulari de drepturi nu au fost stabiliți sau identificați.

Conținut digital – orice tip de informație în format electronic, care trece prin următoarele procese: creare, colectare, primire, prelucrare, păstrare, distribuire, accesare, utilizare, reutilizare și distrugere.

Notă – conținut digital (de la englezescul „content” – conținut) - orice tip de informație disponibilă în rețeaua Internet (sau alte rețele) utilizatorilor pentru a căuta, inclusiv pagini web, imagini, muzică, documente audio și video, cărți, drivere și softuri, precum și materiale de referință pentru instruire și educaționale.

Ciclu de viață a informației – termenul privind păstrarea garantată a informației, în corespundere cu cerințele de reglementare, valoarea și frecvența utilizării acesteia.

Cultura electronică (Digital Culture, sau E-culture) – un nou domeniu de activitate, ce ține de crearea versiunilor electronice a obiectelor patrimoniului cultural: în arte figurative (pictură, grafică, sculptură), în arte performative (muzică, teatru, dans și altele), în patrimoniul cultural imobil (arhitectura, landsaftul cultural), în filme, televiziuni, etc.

NOTĂ – cultura electronică include în sine lucrările, care au fost elaborate din start în variantă electronică, cum ar fi: arta de rețea/art net, reconstruirea în realitatea virtuală și cea argumentată, lucrări interactive noi. Din cultura electronică fac parte versiunile electronice ale colecțiilor patrimoniului cultural (ale bibliotecilor, muzeelor, arhivelor).

Document electronic – informația în format electronic, creată, structurată, prelucrată, păstrată și/sau transmisă cu ajutorul computerului sau altor dispozitive electronice, semnată cu semnătura electronică.

Circulația electronică a documentului – totalitatea proceselor de creare, prelucrare, expediere, primire, păstrare, schimbare și/sau distrugere a documentelor electronice.

Repozitoriul instituțional (RI) - o arhivă electronică cumulativă cu acces deschis, creată pentru stocarea publicațiilor unei instituții în vederea acumulării, stocării, conservării și diseminării rezultatelor activității științifice și didactice.

II. ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE

Analiza situației existente în țări străine

10. De-a lungul anilor, lumea a asistat la o creștere continuă în dezvoltarea TIC. La sfârșitul anului 2014 aproape 3 miliarde de oameni au folosit Internetul, comparativ cu 2,7 miliarde de la sfârșitul anului 2013. Actualmente, de Internet se folosesc 40% din

populație. Din 2000 până în 2014, contribuția tehnologiei informației la creșterea PIB-ului țărilor dezvoltate a constituit în medie 20-40%.

11. În conformitate cu Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor, la sfârșitul anului 2013, cea mai mare valoare a indicelui de dezvoltare TIC (IDI) în rândul țărilor evaluate are Danemarca (8,86%), care a înlocuit liderul de mai mult timp - Republica Coreea, actualmente aceasta rămânând în spatele liderului cu 0,01% (8,85%). Primele zece țări conform IDI sunt țări în mare parte din Europa (Suedia - 8,67, Islanda - 8,64, Marea Britanie - 8,50, Norvegia - 8,39, Olanda - 8,38, Finlanda - 8,31 și Luxemburg - 8,26), și regiunea Asia-Pacific (Hong Kong, China - 8,28).

12. Cea mai mare rată de utilizare a calculatorului de către gospodăriile prezintă țările nordice: în Danemarca, Suedia și Norvegia utilizatorii TIC reprezintă 95% din numărul total de gospodării, pe când în Islanda - 97%.

13. Formarea unui spațiu informațional unic în cadrul UE are loc datorită extinderii accesului în bandă largă la Internet: în prezent 60 milioane de linii de acces în bandă largă asigură posibilitatea utilizării serviciilor Internet pentru 13% din populația Europei (sau 25% din familii).

14. Industria privind elaborarea conținutului digital capătă o importanță tot mai mare în rândul țărilor europene. Aproape în fiecare țară europeană s-au format companii puternice privind crearea conținutului, care și-au pus în sarcină scopuri globale privind cucerirea pieței multimedia nu doar la nivel european, ci și la nivel mondial. Disponibilitatea conținutului digital și prestarea serviciilor multimedia devin principalele componente ale succesului.

15. Către anul 2016 pe portalul bibliotecii digitale unice europene „Europeana” trebuie plasate toate lucrările importante, care definesc patrimoniul cultural al Europei. Portalul trebuie să devină punctul central de acces la patrimoniul cultural european. Statele-membre UE trebuie să întreprindă măsuri pentru ca toate materialele digitizate cu atragerea fondurilor de stat să fie accesibile pe acest site.

16. De partea cealaltă a Atlanticului au loc procese analogice. Consumatorul lider al conținutului digital în lume rămân a fi SUA – 38%. În Canada o atenție deosebită se acordă culturii și digitizării patrimoniului cultural al țării. Se are în vedere susținerea propriei producții a mass-media. Tendința păstrării propriei identități culturale, prin susținerea propriilor mass-media, a permis Canadei în câțiva ani să se transforme într-un exportator major al producției de filme și video, apărându-și pozițiile sale pe piața americană.

17. Conform estimărilor companiei J'son & Partners Consulting, în anul 2012 piața conținutului digital, în special jocurile, aplicațiile, filmele on-line, pe plan mondial a fost estimată la 58 miliarde dolari, iar către anul 2016 se preconizează o sporire a volumului acestei piețe de până la 109 miliarde dolari. Principalii factori de creștere a conținutului digital în toată lumea sunt conținutul video și conținutul mobil.

18. În prezent, principalul furnizor al produselor TIC în lume este China, care în anul 2003 a întrecut Japonia și UE, iar în 2004 – SUA.

Analiza situației existente în Republica Moldova

19. Strategia Națională de edificare a societății informaționale „Moldova electronică 2020” definește obiectivele politicii de stat în sfera dezvoltării TIC, care constau în crearea și dezvoltarea societății informaționale, îmbunătățirea calității vieții cetățenilor, dezvoltarea sferei economice, social-politice și culturale a societății, perfecționarea sistemului de guvernare, asigurarea competitivității produselor și serviciilor în sfera tehnologiei informației și comunicațiilor. În scopul atingerii obiectivelor propuse au fost determinate principalele direcții de activitate – extinderea accesului și conectivității cu promovarea concurenței rețelelor și serviciilor în bandă largă; stimularea creării/dezvoltării conținutului digital și serviciilor electronice; creșterea potențialului utilizării avantajelor, oferite de sfera TIC.

20. Luând în considerare rezultatele Sondajului Național Anual din 2014, efectuat de Centrul de Guvernare Electronică, dezvoltarea conținutului digital și a serviciilor electronice în Republica Moldova se caracterizează conform următoarelor date:

- 1) doar 16% din cetățeni utilizează serviciile electronice publice;
- 2) 30% din cetățeni vizitează paginile oficiale ale autorităților centrale și locale;
- 3) o mare parte din conținutul arhivistic, cultural și științific nu este transferat în format electronic;
- 4) penetrarea Internetului în bandă largă: fix – 14,3%, mobil – 8,3%;
- 5) 67% din gospodării posedă cel puțin un calculator, în timp ce 66% posedă conexiune la Internet;
- 6) exportului industriei TIC a crescut de la 2,6 milioane dolari (în 2004) la 57 milioane dolari (în 2012);
- 7) la sfârșitul anului 2013, conform ratingului internațional privind Indicele de dezvoltare ocupă locul 61 (5,72%), Indicele de pregătire a societății de rețea, Republica Moldova ocupa locul 77; privind Indicele de dezvoltare a guvernării electronice – locul 66.

21. În prezent, Republica Moldova, ca țară, care face parte din grupul țărilor programului Parteneriatul Estic, participă la noul proiect privind armonizarea piețelor digitale ale țărilor membre UE și ale Parteneriatului Estic (HDM). Acest proiect este destinat armonizării și apropierii piețelor țărilor membre UE și ale Parteneriatului Estic prin intermediul implementării proiectelor multilaterale, care vor fi realizate cu ajutorul partenerilor țărilor membre. Aceste proiecte au următoarele tendințe: armonizarea strategiilor și legislației naționale pentru plățile de rețea și mobile, comerțului și serviciilor; securitatea informațională, dezvoltarea practicilor cibernetice, lupta împotriva atacurilor cibernetice; înlăturarea barierelor pentru mărfurile transfrontaliere, crearea sistemelor inteligente de transport; recunoașterea competențelor profesionale; dezvoltarea proiectelor inovaționale comerciale, dezvoltarea parteneriatului public-privat.

22. Actualmente, datele instituțiilor de stat din Republica Moldova sunt stocate/prelucrate în circa 150 centre de prelucrare a datelor, dintre care majoritatea nu corespund condițiilor de securitate și siguranță și nu dispun de personal calificat pentru deservirea lor. Pentru aceste centre de prelucrare a datelor există un risc sporit de

pierdere a informațiilor. Cheltuielile anuale de întreținere a centrelor constituie circa 150 milioane de lei, ceea ce dovedește consumul ineficient al fondurilor publice.

23. Unul din centrele patrimoniului cultural al Republicii Moldova este Biblioteca Națională, care are o capacitate de 2,5 milioane unități. De asemenea, obiecte ale patrimoniului cultural sunt considerate și alte biblioteci (Biblioteca Academiei de Științe, biblioteci universitare etc.). Un alt centru al patrimoniului cultural îl formează muzeele. În colecțiile muzeelor se păstrează peste 700 mii unități ale obiectelor istoriei și culturii naționale. Fondul arhivistic al Republicii Moldova deține peste 3 milioane activități, iar volumul anual al intrărilor constituie peste 30 mii unități. Ministerul Culturii în colaborare cu Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală au creat un site, care conține peste 5 mii imagini ale obiectelor patrimoniului cultural nematerial al țării, incluse în lista UNESCO. În biblioteca națională electronică „Moldavica” sunt incluse mai mult de 1000 obiecte digitale, structurate după colecțiile patrimoniului cultural.

III. IDENTIFICAREA PROBLEMEI

24. Politica informațională de stat în sfera creării, dezvoltării și păstrării conținutului digital constă în reglementarea activității autorităților publice și este orientată spre dezvoltarea sferei informaționale a societății, care cuprinde nu numai comunicațiile, sistemele și resursele informaționale, mass-media, dar și totalitatea producțiilor și relațiilor ce țin de crearea, păstrarea, prelucrarea, demonstrarea, transmiterea informației sub toate formele ei – de afaceri, divertisment, știință și educație, noutăți, etc.

25. Conținutul digital și serviciile sînt factorii esențiali care oferă beneficii pentru societate și economia oricărei țări și reprezintă o sursă potențială majoră de noi locuri de muncă și creștere economică.

26. În funcție de tipul conținutului (text, imagine grafică, audio, video, jocuri), distribuirea (livrarea) acestuia poate fi efectuată în regim off-line sau prin intermediul canalelor de transmitere analogice sau digitale. Cea mai importantă condiție de creștere a pieței conținutului digital constă în dezvoltarea infrastructurii necesare, inclusiv dispozitivele de acces la conținutul digital (smartfoane, SmartTV-uri, centre media, PC, tablete, diverse dispozitive non-rețea – LP pick-up, DVD-play, console de jocuri, etc.)

27. Foarte important pentru soluționarea problemelor ce țin de crearea, dezvoltarea, păstrarea conținutului digital devine domeniul, în care este creat. În mod convențional, aceste domenii pot fi divizate în următoarele categorii:

1) conținutul produs de către autoritățile centrale (resurse informaționale de stat, circulația documentelor electronice, site-urile guvernamentale);

2) conținutul produs de către organizațiile publice și non-profit (resursele informaționale proprii, web-content, circulația documentelor electronice);

3) conținutul produs de către diverse organizații științifice, Academia de Științe, instituții de învățămînt, biblioteci, muzee, uniuni de creație, instituții artistice și educaționale, organizații și asociații de cultură, artă, film (resurse informaționale, formate în cadrul culturii electronice, web-content, circulația documentelor electronice,

lucrări științifice digitizate, monografii, biblioteci digitale, fonduri de muzeu digitizate, depozite de filme și fotografii);

4) conținutul produs de către organizațiile comerciale (resursele informaționale proprii, business-ul electronic, comerțul electronic, inclusiv comerțul mobil, banking-ul electronic, banking-ul mobil, conținutul Web, circulația documentelor electronice, publicitatea, conținutul mobil);

5) conținutul produs de către persoanele fizice (web site-urile, conținut creat de către utilizator în rețea, inclusiv resursele rețelelor sociale).

28. Cel mai important conținut pentru utilizator este de regulă conținutul în limba maternă, care se referă la comunitatea în care locuiește și activează utilizatorul. UNESCO definește „conținutul local” ca „expresie și transmitere a cunoștințelor și practicilor acumulate, dobândite și adaptate la nivel local, relevante situației în comunitate” (UNESCO, anul 2001).

29. Diversitatea tipurilor de conținut necesită diverse măsuri de reglementare din partea autorităților publice în sfera creării și păstrării conținutului, în sfera distribuirii (livrării) sale, precum și dispozitive de analizare a cifrei de afaceri pe piață pentru consumul acestuia.

30. Un loc aparte îl ocupă problema acordării conținutului persoanelor cu handicap, precum și celor care fac parte din familiile social-vulnerabile. În cadrul Uniunii Europene, în scopuri similare este realizat subprogramul e-Inclusion – includerea în viața socială, asigurarea instruirii în domeniul utilizării calculatorului a săracilor, persoanelor cu handicap, crearea mecanismelor, care permit accesul acestei categorii de persoane la conținutul digital.

31. Totodată, astăzi, una din cele mai mari provocări de schimbare vertiginoasă a mediului informațional este problema păstrării informației electronice și asigurarea accesului la informație. Odată cu apariția tehnologiei informației și comunicațiilor digitale, sarcina privind stocarea informației a devenit tot mai sofisticată. Pe lângă informația din sursele mass-media tradiționale și analogice, este absolut necesară și stocarea informației electronice, obținute în rezultatul digitizării informației din surse mass-media analogice, precum și informația creată inițial în format electronic. Cantitatea de informații disponibile în format electronic a depășit deja cu mult cantitatea de informații din sursele mass-media tradiționale și analogice. Volumul total al informației din toate sursele-mass-media pe suport hârtie la nivel global este de 0,001% din volumul total calculat al informației (și această cotă a fost calculată nu sub formă de text, ci sub formă de imagini pe pagini cu o rezoluție de 600 puncte per inci). Majoritatea acestor documente constituie documente de birou. Cărțile alcătuiesc doar 2,4% din 0,001% (în format scanat). În anul 2010, volumul total de resurse electronice la nivel mondial a ajuns la aproximativ 1zettabyte (circa 10^{21} bytes).

IV. OBIECTIVELE PROGRAMULUI

32. În conformitate cu obiectivul și scopul formării și dezvoltării societății informaționale în Republica Moldova, stabilite de Strategia națională de dezvoltare a

societății informaționale "Moldova digitală 2020", precum și ținând cont de situația curentă, este stabilit următorul obiectiv principal al Programului - crearea condițiilor, care vor asigura formarea, dezvoltarea, utilizarea și păstrarea conținutului digital național, ca condiție de bază pentru trecerea la societatea informațională.

33. Atingerea obiectivului principal impune realizarea următoarelor 7 obiective specifice:

1) Digitizarea registrelor manuale existente, fișierelor de date, borderourilor, fondurilor și altor informații.

2) Ajustarea cadrului legal și instituțional pentru crearea, digitizarea și păstrarea conținutului informațional.

3) Crearea și dezvoltarea conținutului digital.

4) Crearea și dezvoltarea sistemelor informaționale automatizate.

5) Păstrarea și protecția informației digitale.

6) Dezvoltarea și reglementarea metodelor de distribuire a conținutului digital.

7) Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la conținutul digital.

V. ACȚIUNILE CE URMEAZĂ A FI ÎNTREPRINSE

34. Pentru fiecare obiectiv specific sunt definite acțiuni, soluționarea cărora asigură realizarea obiectivului principal al Programului.

35. Pentru realizarea obiectivului specific 1 (*Digitizarea registrelor manuale existente, fișierelor de date, fondurilor și altor informații*), vor fi întreprinse următoarele acțiuni: inventarierea registrelor manuale existente, arhivelor departamentale, borderourilor, fondurilor și fișierelor de date în scopul selectării ulterioare a acestora pentru a fi digitizate, precum și inventarierea conținutului informațional existent în domeniul CDI, evaluarea necesităților de transformare a acestuia în format digital (digitizarea), Crearea Catalogului Național de documente care pot fi supuse digitizării, elaborarea planurilor pentru digitizarea patrimoniului cultural-științific și oferirea accesului la acesta, digitizarea informației privind obiectele de patrimoniu cultural al țării, inclusiv materiale audio-vizuale, etc.

36. În vederea realizării obiectivului specific 2 (*Ajustarea cadrului instituțional și legal pentru crearea, dezvoltarea și păstrarea conținutului digital, digitizarea diferitor tipuri de informații*), se impune întreprinderea următoarelor acțiuni: modificarea și completarea unor acte legislative cu aspecte ce țin de conținutul digital, elaborarea standardelor unice de digitizare a patrimoniului bibliotecilor, implementarea Programului de Guvern privind baza interoperabilității, în scopul simplificării creării și distribuirii conținut digital, implementarea proiectului "Muzeul virtual al Republicii Moldova", în cadrul inițiativei Consiliului Internațional al Muzeelor, etc.

37. Obiectivul specific 3 (*Crearea și dezvoltarea conținutului digital*) va fi realizat prin intermediul următoarelor acțiuni: crearea resurselor naționale generale de informare cu privire la cultură, inclusiv cu accent pe turism, crearea internet-portalului unic despre cultura Republicii Moldova „e-cultura Republicii Moldova”, dezvoltarea conținutului educațional, digital, multimedia și interactiv, inclusiv pentru sprijinul educației pe

parcursul întregii vieți, implementarea noilor tehnologii de servire a utilizatorilor în bibliotecă, inclusiv servicii complete online, nominalizarea bibliotecilor/muzeelor ce vor fi supuse digitizării documentelor, crearea condițiilor pentru depozitarea materialului cinematografic digital, ca parte a patrimoniului audiovizual al țării, crearea punctelor de acces public la informație în baza bibliotecilor publice, etc.

38. Obiectivul specific 4 (*Crearea și dezvoltarea sistemelor informaționale automatizate*) impune următoarele acțiuni: continuarea creării sistemelor informaționale de stat, ca bază pentru formarea diferitelor tipuri de conținut digital, crearea diferitelor tipuri de conținut digital de către organizațiile cultural-științifice și instituțiile de învățământ, crearea unui portal al bibliotecilor universitare, stimularea parteneriatului public-privat în scopul creării resurselor informaționale, care conțin informații spațiale, în cadrul formării infrastructurii de date spațiale a Republica Moldova, implementarea sistemelor de circulație a documentelor electronice, mentenanța și dezvoltarea continuă a serviciilor publice electronice, etc.

39. Realizarea obiectivului specific 5 (*Păstrarea și protecția informației digitale*) necesită întreprinderea următoarelor acțiuni: conservarea patrimoniului cultural și intelectual în mediul digital și asigurarea securității materialelor în colecțiile digitale, asigurarea pe termen lung (sau nelimitat) a disponibilității materialelor digitale, asigurarea arhivării și păstrării documentelor în bibliotecile digitale de generație nouă, elaborarea și implementarea tehnologiilor pentru protecția conținutului digital împotriva accesului neautorizat și/sau copierii, constituirea repozitoriilor instituționale (arhivelor instituționale în baza aplicațiilor cu sursă deschisă) în vederea creării, conservării și valorificării conținuturilor digitale instituționale (academice) etc.

40. Obiectivul specific 6 (*Dezvoltarea și reglementarea metodelor de distribuire a conținutului digital*) va fi realizat prin organizarea măsurilor pentru a îmbunătăți colaborarea dintre serviciile publice/de stat pentru protecția drepturilor consumatorilor, de către autoritățile care controlează traficul ilicit de mijloace financiare și operatorii jocurilor de noroc on-line, trecerea/transformarea serviciilor publice în format electronic, sprijinul organizațiilor publice și nonprofit implicate în monitorizarea conținutului rețelei, în vederea blocării sau eliminării conținutului interzis, care propagă extremismul, violență, consumul de droguri, sinuciderea și pornografia infantilă.

41. Întru realizarea obiectivului specific 7 (*Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la conținutul digital*), vor fi întreprinse următoarele acțiuni: efectuarea unei cercetări a numărului școlilor specializate, în care studiază elevi cu dizabilități, precum și a profilului acestor școli, elaborarea unui plan anual de implementare a unor instrumente alternative de input și output, precum și software accesibil pentru persoane cu dizabilități, dotarea școlilor în care studiază elevi cu dizabilități cu cel puțin o clasă de calculatoare cu echipament și soft specializat și aplicarea recomandărilor Web Accessibility Initiative (WAI), cel puțin la nivelul A, pentru paginile-web oficiale.

42. În prezent, cele mai actuale aspecte pentru Republica Moldova sunt problemele legate de dezvoltarea și crearea resurselor informaționale de stat, în baza cărora este posibilă extinderea serviciilor publice furnizate în format electronic, păstrarea și

protecția informației digitale, lupta împotriva spam-ului și conținutului ilegal (dăunător), aspectele legate de dezvoltarea comerțului electronic.

43. Fiecare dintre domeniile indicate mai sus presupune implementarea unui set de acțiuni, care includ atât acțiuni ce determină dezvoltarea direcției însăși, cât și implementarea acțiunilor din alte domenii, și anume: ajustarea cadrului instituțional și legal pentru dezvoltarea și crearea resurselor informaționale de stat și prestarea în baza acestora a serviciilor electronice de stat; pentru păstrarea informației digitale și lupta împotriva conținutului ilegal (dăunător), precum și dezvoltarea și reglementarea metodelor de distribuire a conținutului digital.

44. În ceea ce privește sistemul de prestare a serviciilor publice către populație în format electronic, care se bazează pe tehnologii TIC, inclusiv crearea unui număr crescând de resurse informaționale de stat, este evident că cel mai important rol în problema stabilității/instabilității acestui sistem îl are dezvoltarea armonioasă, sistemică, consecventă a cadrului legal. Un volum considerabil al cadrului legal, care reglementează diverse aspecte ce țin de prestarea serviciilor publice, și atenția insuficientă pentru analiza acestuia poate duce la elaborarea soluțiilor acceptabile din punct de vedere tehnologic dar inadmisibile din punct de vedere juridic.

45. Trecerea/transformarea serviciilor publice în format electronic trebuie obligatoriu să fie însoțit de elaborarea regulamentelor administrative relevante, care determină ordinea de realizare a serviciilor. La rândul său, pentru realizarea calitativă a acestui proces este necesară existența unei metodologii corespunzătoare de elaborare a regulamentelor administrative de prestare a serviciilor publice.

Cooperarea internațională

46. Extrem de importantă este extinderea constantă a cooperării internaționale în scopul utilizării celor mai bune practici europene și mondiale în ceea ce privește digitizarea și păstrarea pe termen lung a informației electronice, politicilor, programelor și proiectelor unor organizații internaționale de autoritate cum ar fi UNESCO, IFLA, Consiliul Internațional al Arhivelor, Consiliul Internațional al Muzeelor, Consiliul Internațional al fonogramelor, structurilor specializate ale Comisiei Europene și altele.

47. Este necesar de a promova participarea activă a celor mai importante instituții de cultură, știință și educație din Republica Moldova în proiectele și programele acestor organizații, astfel încât specialiștii moldoveni să fie informați despre cele mai recente cercetări și evoluții în domeniul păstrării informației electronice, să participe efectiv în soluționarea problemelor și să obțină accesul la noile tehnologii de digitizare și păstrare a informației.

VI. RESURSE PRIVIND REALIZAREA PROGRAMULUI

48. Implementarea Programului va necesita un efort intens, investiții și resurse semnificative, care de cele mai multe ori depășesc mijloacele de care dispun instituțiile deținătoare de informații sau pentru care este necesar de a efectua reorganizarea proceselor de afaceri, în vederea creării registrelor automatizate.

Identificarea surselor de finanțare

49. Responsabili de realizarea obiectivului specific, precum și a măsurilor necesare de a fi întreprinse, sînt ministerele, alte autorități administrative centrale și instituțiile publice autonome, de competența cărora ține crearea, dezvoltarea și valorificarea conținutului digital din Republica Moldova, precum și autoritățile publice locale.

50. O condiție necesară pentru punerea în aplicare a acestui Program este finanțarea proiectelor și măsurilor relevante, planificate de acest Program. În calitate de surse de finanțare se consideră:

- 1) fondurile bugetare;
- 2) fondurile extrabugetare (*creditele, granturile, investițiile și altele*);

51. Totuși, unele măsuri necesită o finanțare suplimentară din bugetul de stat și din bugetele locale. Drept sursă alternativă de finanțare pot servi mijloacele financiare alocate de partenerii de dezvoltare prin proiecte de asistență tehnică, precum și de mediul privat.

VII. ETAPELE ȘI TERMENII DE IMPLEMENTARE A PROGRAMULUI

52. Prevederile prezentului program vor fi implementate pe parcursul anilor 2016-2020, cu eșalonarea acțiunilor planificate în următoarele etape:

1) Ajustarea cadrului legal și instituțional pentru crearea, digitizarea și păstrarea conținutului informațional, precum și dezvoltarea și reglementarea metodelor de distribuire a conținutului digital.(2016-2017)

2) Digitizarea registrelor manuale existente, fișierelor de date, borderourilor, fondurilor și altor informații, și crearea și dezvoltarea conținutului digital. (2017-2020)

3) Păstrarea și protecția informației digitale, lupta împotriva spamului și conținutului ilegal (dăunător) și asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la conținutul digital (permanent, în mod continuu).

VIII. INDICATORII DE PROGRES ȘI PERFORMANȚĂ

53. În cadrul implementării acestui Program se recomandă divizarea întregului proces într-un șir de proiecte, care pot fi realizate atât consecutiv, cât și în paralel. Pentru aceasta, împreună cu acest Program, este necesară elaborarea planurilor de acțiuni anuale. Proiectele incluse în aceste planuri trebuie să fie concretizate maximal, astfel încît să fie posibil controlul gradul realizării acestuia la fiecare etapă. Este necesar de remarcat că modul și termenele de realizare a proiectelor trebuie să fie în strînsă legătură cu sursele și cuantumul finanțării.

- 1) Indicele pregătirii de rețea,
- 2) Indicele dezvoltării tehnologiei informației și comunicațiilor,
- 3) Indicele de dezvoltare a guvernării electronice,
- 4) Nivelul de dezvoltare a economiei bazate pe cunoștințe,

- 5) Ponderea populației, care au posibilitatea să recepționeze canalele de televiziune digitală prin eter,
- 6) Numărul gospodăriilor care au acces la Internet, la 100 de gospodării,
- 7) Ponderea sectorului TIC în PIB-ul Republicii Moldova,
- 8) Exportul mărfurilor conexe TIC,
- 9) Numărul serviciilor publice de care populația poate beneficia prin utilizarea Internetului,
- 10) Ponderea circulației electronice a documentelor în cadrul autorităților publice din volumul total al circulației documentelor,
- 11) Numărul calculatoarelor personale la 100 de elevi ai instituțiilor de învățământ general,
- 12) Numărul de documente digitizate, inventariate.

IX. REZULTATELE SCONTATE

54. Realizarea acestui Program va duce la obținerea următoarelor rezultate măsurabile:

- 1) Poziționarea Republicii Moldova între primele 50 de țări în clasamentele internaționale privind: Dezvoltarea TIC (UIT), Dezvoltarea e-Guvernării (ONU), Pregătirea de rețea (Forumul Economic Mondial), Nivelul de dezvoltare a economiei bazate pe cunoaștere (Institutul Băncii Mondiale);
- 2) toate serviciile publice care pot fi digitizate, vor fi prestate cetățenilor și mediului de afaceri în format electronic, pe lângă metodele tradiționale de prestare a serviciilor publice;
- 3) 50% din arhive, documente de stare civilă, patrimoniu cultural și științific vor fi digitizate și disponibile;
- 4) cel puțin 80% din cetățeni vor fi satisfăcuți de nivelul de calitate al serviciilor prestate;
- 5) serviciile publice vor fi oferite în baza buletinului de identitate, inclusiv electronic, sau prin identificarea electronică sau mobilă;
- 6) cel puțin 70% din cetățeni vor utiliza serviciile electronice;
- 7) cel puțin 60% din cetățeni vor utiliza semnătura digitală;
- 8) 100% din cetățeni vor avea acces la televiziunea digitală terestră.

X. PROCEDURILE DE RAPORTARE ȘI EVALUARE

55. Procesul de implementare a Programului va fi însoțit de monitorizarea permanentă a realizării acțiunilor propuse și a rezultatelor obținute pentru ca, în caz de necesitate, să fie operate modificările de rigoare în politicile publice promovate de către Guvern, în contextul acestui Program.

56. MTIC va monitoriza implementarea planului de realizare a creării, dezvoltării și valorificării conținutului digital din Republica Moldova (Anexa 1). MTIC va solicita

semestrial de la toate autoritățile și instituțiile publice, implicate în procesul de digitizare, rapoarte privind realizarea planului de implementare.

57. Rapoartele anuale vor fi întocmite în formă de notă informativă și prezentate spre examinare Guvernului la începutul fiecărui an următor. Informația privind rezultatele implementării reformei de asemenea va fi plasată pe pagina-web oficială a MTIC.

58. Raportul final de evaluare va fi elaborat la sfârșitul ciclului Programului de digitizare și va reflecta gradul de atingere a obiectivului Programului - crearea condițiilor, care vor asigura formarea, dezvoltarea, utilizarea și păstrarea conținutului digital național, ca condiție de bază pentru trecerea la societatea informațională.